

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

De klassieke lezing van de tweede zondag in de 40-dagentijd is het evangelie van de zogenoemde verheerlijking op de berg. Daarmee heeft de kerk altijd al aangegeven dat we in deze voorbereidingstijd naar Pasen toe, niet doen alsof we even nog niet weten dat Jezus is opgewekt, even nog geen weet hebben van alles overwinnend licht. Nee, ook de voorbereidingstijd vieren we vanuit het geloof dat liefde sterker is dan de dood. Dat het licht het zal winnen – ook van het duister van de machtswaanzen Poetin en Trump.

In de oosters-orthodoxe kerken (waarvan de Russische in de oorlog met Oekraïne een uiterst dubieuze rol speelt) is het evangelie van de verheerlijking op de berg bijna het hart van het evangelie. Er is bijna geen orthodoxe kerk te vinden waarin dit verhaal niet **afgebeeld** is. Want dit verhaal raakt voor deze kerken aan de kern van hun bestaansrecht, aan het hart van wat de liturgie de kerk te bieden en te vieren heeft. Zoals op berg Jezus en zijn leerlingen even opgenomen worden in hemels licht, zo mag de gemeente in de heilige orthodoxe liturgie even delen in de hemelse genade. De liturgie is de plaats en het moment waar **hemel en aarde elkaar kussen**, God even afdaalt naar de mens en de mens opgetild wordt naar God toe, waar Pasen even tastbare en ervaarbare realiteit wordt voor wie zich laat onderdompelen en meeslepen in liederen, lezingen, gebeden en gebaren. Ik zou bijna zeggen: voor de orthodoxe kerken is dit ongeveer het doel van kerk-zijn – hemel en aarde even elkaar laten raken, de mens even optillen uit dit al te aardse tot in hogere, hemelse sferen. Waardoor je het vol kunt houden in elke crisis.

En daarmee raken de orthodoxe kerken aan een wezenlijk moment van het verhaal van de verheerlijking op de berg. En roep nu niet te snel dat dit wel heel ver van ons af staat, dat dit zo gestileerd mooi is dat het voor ons een compleet andere wereld is... ik vermoed dat de ook in onze kringen veel gehoorde verzuchting dat er in de kerk **werkelijk wat te beleven**, te ervaren moet zijn heel dicht tegen het streven van de orthodoxe kerken aan zit. Een mens wil boven zichzelf uitreiken, in de diepte van zijn hart of gevoel aangeraakt worden, opgetild worden uit zijn zorgen en verdriet... even delen in de ervaring van de leerlingen van Jezus dat de grauwsliuier over deze wereld even opgelicht wordt.

Op dat punt ben ik weer gaan lezen bij Lukas. En ik mag wel zeggen dat ik me in de schoolbankjes van een voortreffelijke catecheet waande. Lucas kende dit verheven verhaal uit het evangelie van Marcus - en het is alsof Lucas dat verhaal te hemels, te mooi, ergens te wereldvreemd vond... daarom gaat hij als catecheet, als leraar van geloofsleerlingen aan de slag om het dichterbij zijn gemeenteleden te brengen, om het zo uit te leggen dat het wat dichterbij op de huid van zijn gemeente komt.

Daartoe heeft hij ten opzichte van Marcus een paar details veranderd en toegevoegd om meer recht te kunnen doen aan de overweldigende kracht, die hij ervoer van de opgestane Heer, en om het verhaal tegelijk met grote nuchterheid te kunnen vertellen. Een nuchterheid getypeerd door deze wijsheid uit het kloosterleven: **voor de verlichting: houthakken en water putten; na de verlichting: houthakken en water putten**. Dat wil zeggen: ook na het moment van het licht zien, moet je nog steeds dezelfde gewone dagelijkse dingen doen – hooguit staan ze nu in een wat ander licht.

Een paar van die details en daarmee accenten, die Lukas zet om zijn getuigenis te geven, licht ik eruit:

Lukas markeert dit gedeelte als 'let op, hier gebeurt het!' door het herhaalde '**en het geschiedde**'. En het gewicht van dit moment onderstreept Lukas door te zeggen na ongeveer **acht dagen**. Marcus had daar na zes dagen staan, want voor hem was dit de ultieme sabbatservaring. Lukas brengt het meer binnen de beleving van zijn lezers door er 'na acht dagen' van te maken. De achtste dag is de eerste dag na de schepping en is in joodse oren de dag van de Messias, en de achtste dag is ook weer de eerste zondag na Pasen, is de regelmatig terugkerende en wekelijks door de gemeente gevierde dag van de Heer. Over die dag gaat dit verhaal, over het vieren van de zondag.

Wat is dan het vieren van de zondag? Daar geeft Lukas een heel sober antwoord op: dat is als het ware door Jezus meegenomen worden een berg op *om te bidden*. En juist dat 'om te bidden' mag enorm in het oog springen, want dat voegt Lukas toe aan het verhaal van Markus. Lukas vult het doel van de berg op gaan heel catechetisch in: om te bidden. Het wezenlijke kan gebeuren waar de leerlingen geroepen door Jezus en in navolging van Jezus op hun wekelijkse vierdag de moeite nemen om in alle rust in gebed te gaan.

Daar wordt Jezus overdekt met stralend licht, daar gaat een echo klinken van Mozes, die in het gesprek met de Eeuwige van aangezicht tot aangezicht als met een vriend, de glans van God op zijn eigen gezicht krijgt. Maar tegelijk wil Lukas het niet al te hemels, al te ver weg maken. Markus spreekt er hier nadrukkelijk over dat Jezus een metamorfose, een gedaanteverwisseling ondergaat. En het is alsof Lukas dat te hoog gegrepen vindt, hij laat dat woord metamorfose bijna nadrukkelijk weg en zegt slechts dat het aanzien van zijn gelaat anders werd en zijn kleding stralend wit. Je blijft vooral jezelf, maar je staat even in een ander licht.

Jezus is daar in gesprek met Mozes en Elia, zijn lichtende voorbeelden. En doordat Lukas het woord **bidden** eerder heeft ingevoegd, zet hij het **in gesprek-zijn met Mozes en Elia** in een perspectief. Het bidden krijgt als het ware de invulling van in gesprek zijn met Mozes en Elia, met de wet en de profeten. Bidden is niet in de eerste plaats het aan God voorleggen van onze en andermans noden, en vragen van allerlei oplossingen, antwoorden en bijzondere bijstand. Nee, het biddende samenkomen van de leerlingen van Jezus op de dag van de Heer, typeert Lukas hier als in navolging van Jezus in gesprek gaan met de Wet en de Profeten. De oude verhalen zo lezen dat het ook jouw verhaal met God en vooral Gods verhaal met jou wordt.

Dat is voor Lukas nog niet voldoende. Hij vertelt in tegenstelling tot Marcus ook nog waar dat gesprek met Mozes en Elia over gaat, wat de inhoud mag zijn van die biddende omgang met de Wet en de Profeten. Zij spraken over zijn *uitgang* die hij te Jeruzalem zou volbrengen. Letterlijk staat er zelfs dat het thema van het gesprek is: **zijn Exodus die hij te Jeruzalem zal vervullen**.

Exodus is een letterlijke verwijzing naar het tweede bijbelboek, maar vooral naar de bevrijding die gestalte krijgt tegen alles in doordat mensen naar Gods aanwijzingen in beweging komen. De aanduiding Exodus zet in één woord het hele optreden van Jezus neer als verlossend en bevrijdend. Als alle knechting doorbrekend en de weg openend naar het land van belofte, naar Gods rijk van vrede en recht. Over minder hoeft het niet te gaan in het gesprek met open oren en open ogen met de wet en de profeten.

Maar dat klopt niet helemaal: het gaat over de Exodus *die Jezus gaat vervullen*. Het is niet alleen het verhaal over de bevrijding, maar het gaat vooral ook over de rol die Jezus daarin moet spelen. Over de rol die de leerlingen van Jezus in navolging van Hem daarin mogen en moeten vervullen.

En daarmee zet Lukas een kritisch vraagteken bij de liturgie van oosters-orthodoxe kerken, bij ons kerk-zijn, bij alle verlangen naar wat willen beleven en ervaren. Godsdienstige ervaring, **religieuze beleving**, het zien van het licht, je opgetild en goed voelen **is geen doel in zichzelf** en is niet los verkrijgbaar. In de ontmoeting met de traditie, en daarmee in de ontmoeting met God, raak je aan het hemels licht... alleen dat is nooit vrijblijvend, dat licht zet je in beweging, wie iets van God ervaart raakt op drift. Paaslicht zien maakt je tot iemand die zijn of haar steentje aan de Exodus gaat bijdragen. En die Exodus mag en kan nooit de moord op een broedervolk zijn.

En Lukas kent zijn pappenheimers in de gemeente, hij weet waar ze afhaken. Hoewel Marcus meestal negatiever over het geloof van de leerlingen spreekt, is het hier alleen Lukas die Petrus en de andere leerlingen in slaap laat vallen... En toch heb ik het vermoeden dat dit in slaap vallen niet alleen verwijtend bedoeld is, maar ook als troost, als handreiking naar ons als gemeente als Jezus' leerlingen. Telkens weer zelf moeten kan zo vermoeiend zijn dat je daardoor overmand wordt en in slaap valt. En Lukas vertelt dit in slaap vallen zo dat het niet duidelijk wordt wat Petrus, Jakobus en Johannes nu wel of niet van het gesprek met Mozes en Elia meekrijgen. Alsof hij wil zeggen: of jij het nu helemaal meekrijgt of niet, of jij de last nu helemaal op je schouders neemt of niet, dat doet er ook weer niet helemaal toe. Want het is in de eerste plaats Jezus die ons op deze weg voorgegaan is, die deze weg ook voor ons gegaan is... als het ware terwijl wij er even niet bij waren, terwijl wij even sliepen. De Heer geeft het zijn beminden in de slaap. Als je daaruit wakker wordt dan zie je – ondanks dat je er even niet bij was - nog steeds iets van de heerlijkheid.

Die religieuze ervaring kan je niet vasthouden door er een tentje omheen te zetten. **Die religieuze ervaring werkt** daarin **door** dat je gesterkt door aanspraak van die stem uit de wolk:

'Je bent mijn zoon, je bent mijn dochter, de uitverkorene'

op weg gaat. Wie week in, week uit, biddend in gesprek gaat met de wet en de profeten zal het af en toe horen: net als Jezus ben je kind van God, met Hem verbonden. Maar je bent vooral zoon of dochter. Dat is volwassener, met meer eigen verantwoordelijkheid. Je gaat met Jezus mee naar beneden de berg af. Het blijft om het gewone leven gaan.

Voor de verlichting: houthakken en water putten; *na* de verlichting: houthakken en water putten. Hetzelfde blijven doen, maar in een ander licht. In het licht van Gods rijk dat zich zal doorzetten tot Zijn licht alles in allen zal zijn.